МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

ISSN 3083-6557 print

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Проблеми модернізації України

Випуск 1 (48), 2025

Київ
2025

УДК 330-339; 321.7; 159.9
М58

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 4 від 28.05.2025)

Редакційна колегія:
С. В. Храпатий (голова), д-р фіз.-мат. наук, проф.
І. А. Семенець-Орлова, д-р наук з держ. упр., проф.
Я. М. Раєвська, д-р психол. наук, проф.
С. О. Лисенко, д-р юрид. наук, проф.
А. І. Федосов, д-р мед. наук, проф.
М. І. Зубрицький, д-р. юрид. наук
О. М. Гордієнко, канд. техн. наук
В. І. Меджебель (*Чуєнко*), канд. юрид. наук
Л. М. Крива, канд. істор. наук
І. М. Капеліста (виконавчий редактор), канд. наук з держ. упр.
Є. Я. Черняк

Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Міжрегіональна Академія управління персоналом.
М58 Наукові праці МАУП. Проблеми модернізації України / редкол.: С. В. Храпатий (голова) [та ін.]. Вип. 1 (48). Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2025. 686 с. Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику висвітлено матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції "Розбудова інноваційних економіки, менеджменту та освіти в умовах нової соціальної реальності" (Київ, Міжрегіональна Академія управління персоналом, 20–22 травня 2025 р.).

Наведено тези доповідей учасників науково-практичної конференції МАУП з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

Видається з 2001 року.
Періодичність: 1 раз на квартал.
Засновник: *ПрАТ "ВНЗ "Міжрегіональна Академія управління персоналом".*
УДК 330-339; 321.7; 159.9

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2025

С. А. Іванов
Кібербезпека в системі національної безпеки України *540*

М. М. Мурга
Роль сучасної журналістики у забезпеченні національної безпеки *543*

О. Л. Сокур, О. З. Клименко
Цифрові технології у професійній діяльності інформаційно-бібліотечних працівників Національної академії наук України *546*

А. С. Нагорна
Відповідальність і санкції в міжнародному праві *548*

М. Д. Авраменко
Національна безпека *549*

Т. П. Палієнко
Національна безпека в умовах посилення глобальної інтеграції *552*

Ю. І. Кулінська
Міжнародне право *555*

М. Г. Гордієнко
Геноцидні практики російської агресії як інструмент асиміляційної політики *557*

Д. Д. Макаров
Правила виконання больових прийомів при силовому затриманні *560*

О. В. Сушко
Державна зрада посадовців як інструмент підриву державності: український вимір *562*

Є. Д. Шакун
Концептуалізація поняття "фінансово-економічна безпека" в наукових публікаціях: вітчизняний контекст *567*

І. В. Кудрявський
Способи підвищення ефективності механізмів державного управління у сфері захисту безпеки інформаційного простору *569*

С. О. Мартинюк
Роль OSINT для безпеки бізнесу: організаційно-правовий аспект *572*

В. В. Ровний
Правове регулювання державної політики у галузі освіти, як інструменту національної безпеки *574*

Т. Костюк
Political, social and humanitarian dimensions of war and post-war sustainability of Ukraine *576*

І. Л. Дідюк, Н. Д. Присяч
Людський капітал як фактор національної безпеки: виклики міграції та демографічної кризи в Україні *579*

NIS 2 трансформується з нормативного обов'язку на фактор конкурентної переваги, адже контрагенти дедалі частіше вимагають підтвердження наявності OSINT-процедур у рамках due diligence. Паралельно загальноєвропейський регламент GDPR стимулює корпоративний сектор застосовувати модель "privacy-by-design": автоматичні фільтри деперсоналізують дані, а повна ідентифікація відбувається лише після юридичного скорингу, завдяки чому належна оцінка законних інтересів (LIA) стає ключовим аргументом у судових спорах щодо правомірності інформаційного збору [5]. Таким чином OSINT у бізнесі балансує між імперативом оперативності та правом людини на приватність, формуючи нові етичні й правові стандарти галузі.

Джерела

1. International Organization for Standardization. *Threat intelligence and why it matters for cybersecurity* [Електронний ресурс]. URL: https://www.iso.org/information-security/threat-intelligence
2. NATO. *NATO Open Source Intelligence Handbook*. Brussels : NATO, 2002. 129 с. URL: https://github.com/lawsecnet/OPSEC/blob/master/NATO%20OSINT%20Handbook%20v1.2%20-%20Jan%202002.pdf
3. *Gupta V.* OSINT for Corporate Security [Електронний ресурс]. *LinkedIn*. 2024. URL: https://www.linkedin.com/pulse/osint-corporate-security-vijay-gupta--rg9cc
4. Закон України "Про інформацію" від 02.10.1992 р. № 2657-XII (ред. 01.07.2025). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text
5. Directive (EU) 2022/2557 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 on measures for a high common level of cybersecurity across the Union (NIS 2). *Official Journal of the European Union*. 27.12.2022. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022L2557

В. В. РОВНИЙ

канд. юрид. наук, доцент кафедри національної безпеки ПрАТ "ВНЗ "МАУП"
victor.rovnuy.ta@gmail.com
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0001-8716-5358

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У ГАЛУЗІ ОСВІТИ, ЯК ІНСТРУМЕНТУ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Сучасна парадигма національної безпеки дедалі активніше інкорпорує поняття "освітня стійкість" як базис соціальної згуртованості й довгострокової конкурентоспроможності держави, адже саме через систему освіти формуються когнітивні та професійні компетентності громадян, які визначатимуть економічний потенціал, обороноздатність і політичну стабільність країни в горизонті двох-трьох десятиліть; відповідно, на рівні стратегічного планування освіта трансформується з "соціального сервісу" на критичний елемент безпекової архітектури, що потребує інтегрованих бюджетних, регуляторних і міжвідомчих механізмів управління, зокрема обов'язкових планів безперервності навчання, цифрової транспарентності фінансування й захищених каналів комунікації між учасниками освітнього процесу. Законодавче закріплення такої ролі освіти здійснене через Стратегію національної безпеки 2020 р.

та оновлені редакції освітніх законів, які визначають рівний доступ, академічну автономію й обов'язок закладів освіти розробляти внутрішні процедури управління ризиками; у такий спосіб держава формує "софт-силу" запобігання гібридним загрозам, що доповнює оборонний і кібернетичний компоненти національної безпеки [1]. Підсумковий ефект виявляється не лише у зростанні індексів людського розвитку, а й у підвищенні довіри до державних інститутів, що зменшує ймовірність соціальної дестабілізації та економічних шоків.

Міжнародний гуманітарно-безпековий дискурс, започаткований рекомендаціями UNESCO щодо "освіти в надзвичайних ситуаціях", трактує школи та університети як "життєзабезпечувальну" інфраструктуру на кшталт систем водопостачання чи медичної допомоги, адже у періоди воєнних дій чи природних катастроф саме освітні інституції виконують роль психологічних "якорів" і каналів поширення верифікованої інформації, стримуючи паніку та дезінформацію; водночас цей підхід підсилено висновками Ради ЄС 2023 р., де освіту офіційно названо ключовим інструментом консолідації демократичних цінностей і протидії радикалізації молоді. Таким чином глобальні норми фактично підносять освітню галузь до рангу критичної інфраструктури, що вимагає від урядів створення системи захисту кампусів, резервного електропостачання й кібербезпеки освітніх платформ, адже атаки на ці об'єкти розглядаються як прямі загрози національній стійкості [2]. Для України це означає необхідність гармонізувати внутрішні стандарти з європейськими, забезпечуючи одночасно суверенітет змісту та інтеграцію до Європейського простору освіти.

Ядро української нормативної бази становить Закон "Про освіту" (ред. 2025 р.), який, окрім гарантій рівного доступу й академічної автономії, містить імперативи цифрової прозорості фінансування та запровадження планів безперервності навчання в умовах воєнних загроз; критичною інновацією стало обов'язкове страхування освітніх закладів від воєнних ризиків і створення координаційних рад безпеки в університетах. Додатково запроваджена програма Basic General Military Training для студентів, що інтегрує 300 академічних годин первинної військової підготовки та домедичної допомоги до державних освітніх стандартів, формалізуючи симбіоз освітньої та оборонної політики; водночас акредитаційні критерії вишів доповнено вимогою мати центри психологічної підтримки для посттравматичної реабілітації студентів-ветеранів. Завдяки таким змінам навчальні інституції набули статусу суб'єктів секторальної безпеки, а їхні керівники отримали відповідальність за імплементацію внутрішніх політик управління ризиками й захисту персональних даних, що зближує освітню галузь із галуззю фінансовою за рівнем регуляторного навантаження [3]. У підсумку утворюється правова екосистема, де якість освіти, оборонна готовність і інформаційна стійкість розглядаються як взаємопов'язані елементи.

Європейський вимір безпекової освітньої політики посилюється через Директиву (NIS 2) 2022/2557, яка вимагає від суб'єктів критичної інфраструктури, включаючи великі університети та дослідницькі центри, запровадити системи раннього виявлення інцидентів, протоколи реагування та обов'язок повідомляти регуляторів протягом 24 годин; невиконання загрожує штрафами до 2 % глобального обороту. Паралельно Рекомендація Ради ЄС 2024 р. щодо дослідницької безпеки зобов'язує держави створити механізми оцінки ризиків "небажаного трансферу знань" і зовнішнього втручання в академічні інституції, що стимулює інтеграцію процедур due diligence до грантового управління та внутрішнього комплаєнсу університетів [4]. Для України, яка прагне синхронізувати освітні стандарти з ЄС, ці норми стають каталізатором розвитку кіберзахисту освітніх платформ, деперсоналізації дослідницьких даних і

підвищення прозорості грантових потоків, що зрештою зміцнює технологічний суверенітет і знижує загрози інтелектуальному капіталу.

Водночас практична реалізація безпекових норм наштовхується на виклики ресурсної обмеженості, нерівномірності цифрової інфраструктури та дефіциту кваліфікованих кадрів; саме тому уряд, спираючись на реформу "Нова українська школа" та Національну цифрову стратегію, активізує публічно-приватні партнерства для модернізації STEM-лабораторій, створення захищених хмарних сервісів і впровадження курсів медіаграмотності, які мають на меті підвищити когнітивну стійкість молоді до інформаційних операцій противника. Паралельно запроваджується цільова програма "Освітній Shield 2030", що передбачає щорічне фінансування кіберзахисту навчальних закладів, сертифікацію систем відеоспостереження й підготовку офіцерів безпеки в педагогічній сфері; очікується, що за п'ять років частка захищених онлайн-курсів сягне 90 %, а частка закладів, оснащених резервними джерелами енергії, — 70 %. Саме така інтегрована модель "освіта + технології + безпека" дозволить Україні не лише мінімізувати прямі ризики для учасників освітнього процесу, а й сформувати інноваційний кластер, спроможний генерувати продукти подвійного призначення для внутрішнього й зовнішнього ринків [5]. У підсумку освіта перетворюється на мультиплікатор національної стійкості, що забезпечує синергію людського капіталу, технологічного розвитку та стратегічної автономії.

Джерела

1. Про Стратегію національної безпеки України : Указ Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020 [Електронний ресурс]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/392/2020
2. UNESCO. Education in emergencies: what you need to know [Електронний ресурс]. – URL: https://www.unesco.org/en/emergencies/education/need-know
3. Закон України "Про освіту" від 05.09.2017 р. № 2145-VIII (із змін. станом на 01.06.2025) [Електронний ресурс]. URL: https://mon.gov.ua/npa/law-education
4. Directive (EU) 2022/2557 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 on measures for a high common level of cybersecurity across the Union (NIS 2). *Official Journal of the European Union*. 27.12.2022 [Електронний ресурс]. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022L2557
5. Eurydice. Ukraine: Reform of General Secondary Education — the New Ukrainian School. 13 грудня 2024 р. [Електронний ресурс]. URL: https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/news/ukraine-reform-general-secondary-education-new-ukrainian-school

TETIANA KOSTIUK

Doctor of Public Administration, Assoc. Prof.
Professor of the Department of Political and Social Sciences
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, Ukraine
https://orcid.org/0000-0002-5458-9127

POLITICAL, SOCIAL AND HUMANITARIAN DIMENSIONS OF WAR AND POST-WAR SUSTAINABILITY OF UKRAINE

The war of aggression of russia against Ukraine in 2014 led to an unprecedented humanitarian catastrophe which has deeply affected the social sphere of Ukrainian society for